

Bunadbruk i Norge, populært, men truet

Allerede i 2017 startet de første samtale mellom de fem organisasjonene som står sammen om å arrangere Fagdage i bunad og folkedrakt. Samtalene knyttet seg til utfordringene vi ser om framtidens bunadbruk i Norge. I dag er bunaden populær, mer enn noen gang tidligere vil mange hevde. Derfor heter prosjektet: «Bunadbruk i Norge, populært, men truet».

TEKST: SOLVEIG TORGERSEN GRINDER FOTO: ADOBESTOCK

Norsk Folkedraktforum, Noregs Ungdomslag, Norsk institutt for bunad og folkedrakt, Studieforbundet kultur og tradisjon og Norges Husflidslag bestemte seg for å starte et prosjekt sammen, med et to-delt formål: vi vil spre kunnskap og bevissthet om bunadbruk som levende tradisjon og som levevei, særlig til barn og unge. Dernest vil vi arbeide fram en søknad til UNESCO

om å få bunadbruk i Norge inn på én av de tre listene knyttet til konvensjonen for vern av den immaterielle kulturarven: den representative listen over menneskehetens immaterielle kulturarv.

Vi ønsker å nominere den norske bunadsbruken til Unesco, både produksjonen, påkledningen og bruken

av bunad. Vi mener at en innskriving på UNESCO's representative liste vil gi våre bunadstradisjoner økt status og økt vern. Dette er viktig for at myndighetene skal være villige til å etablere gode ordninger for bevaring, opplæring og utdanning. Vi mener også at UNESCOs anerkjennelse av den norske bunadstradisjonen vil bidra til å bevisstgjøre både brukere og produsenter om kvalitetene i bunaden, og å fremme mer kunnskap blant folk om bunaden deres. UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv ble utarbeidet i 2003 for å sikre respekt for, og øke bevisstheten om, den immaterielle kulturarvens betydning. Norge ratifiserte konvensjonen i 2007. Når vi snakker om immateriell kulturarv, mener vi levende tradisjoner, sosiale skikker, muntlige tradisjoner, håndverk og kunnskap om naturen. Immateriell kulturarv går i arv fra generasjon til generasjon, og har betydning for vår forståelse av oss selv og vår identitet.

Få budskapet ut

Prosjektet har en ledergruppe bestående av Norsk institutt for bunad og folkedrakt og Norges Husflidslag, som er forsterket med en representant fra Noregs Ungdomslag. I styringsgruppa sitter det representanter for alle fem samarbeidspartnerne.

Noe av det første vi gjorde var å lage en film, som på litt over tre minutter forklarer hvorfor vi har satt i gang prosjektet, i tillegg laget vi en enkel informasjonsfolder. Vi innså ganske raskt at prosjektet trenger et økonomisk fundament om vi skal få til det vi ønsker.

Til den første delen av prosjektet søkte vi Sparebankstiftelsen Dnb, og fikk 775.000 til formidlingstiltak rettet mot barn og unge. Midlene har gjort det mulig for oss å utarbeide tre tiltak :

- Heftet «Bunad hva er det», et formidlingsopplegg for barn fra 9 til 12 år, var ferdig høsten 2019 og er sendt ut til lokallag som har aktiviteter for barn og unge. Heftet ble svært godt mottatt og vi er i gang med et nytt opplag.
- Vinteren 2020 arbeider vi med å ferdigstille et opplegg rettet mot de siste årene i ungdomsskolen og første år på videregående, aldersgruppen 13 til 16 år. Dette har i større grad refleksjonsoppgaver knyttet til bunadbruk enn det første heftet, som er mer praktisk innrettet. Målet er å kunne tilby dette til skoler over hele landet fra høsten 2020.

Foto: Marit Simonstad Kvaale

- Samtidig har vi produsert et hefte kalt «Vil du bli bunadtilvirker?», som vi har delt ut på utdanningsmesse høsten 2019. Vi vil være til stede på utdanningsmesser regionalt høsten/vinteren 2020/21 og vise fram bunadtilvirkerfaget.

Høsten 2020 blir det turné! Da ønsker vi å møte personer fra hele landet som har tanker og meninger om nominasjonen. Med utgangspunkt i spørsmål i søknadsskjemaet vil vi invitere til diskusjon og dialog. Det er helt sentralt at vi som står ansvarlige for selve søknaden får innspill, vi skriver den på vegne av bunadbrukere over hele landet! Selve søknaden vil vi etter planen jobbe med i 2021. Fra den dagen vi leverer den fra oss til Norsk kulturråd, vil det minimum gå ca to år til den kan behandles av «evaluation body» på UNESCOs årlige mellomstatlige møter.

Hvorfor gjør vi dette?

Jo, fordi bunaden er vår aller viktigste kulturarv! Om lag 70 prosent av alle norske kvinner og over 20 prosent av alle menn har en bunad. Vi gjør det fordi et nominasjonsarbeid bidrar til å sikre synliggjøring, bevissthet og dialog knyttet til dagens bunadbruk. Arbeidet med nominasjonen skal løfte fram tradisjonene for bunadbruk i hele Norge, skape forståelse og øke kunnskapen i befolkningen om at dette er et sentralt kulturuttrykk og levende kulturarv i Norge som må sikres for fremtiden, i kraft av å være kulturarv, levende kulturuttrykk og næring.

Vil du vite mer, kontakt Camilla Rossing i Institutt for bunad og folkedrakt, Tora Skavhaug Vik i Noregs Ungdomslag eller Solveig Torgersen Grinder i Norges Husflidslag.